

ACTIEPLAN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD INKOPEN 2019 - 2020

GEMEENTE HEEMSTEDE

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) 2019 - 2020

1. Waarom een actieplan MVI?

In december 2017 heeft het college van de gemeente Heemstede het manifest MVI¹ ondertekend. Het manifest geeft in hoofdlijnen aan wat de gedeelde ambities zijn van de Nederlandse overheden op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Het manifest is bedoeld om via inkoop, maatschappelijke beleidsdoelen te realiseren. In het Manifest MVI bepalen overheden zelf hun doelstellingen, op basis van hun eigen duurzaamheidsambities. Met de ondertekening van het Manifest is indirect ingestemd met het maken van een actieplan waarin die duurzaamheidsambities vertaald worden naar een actieplan met specifieke inkoopdoelstellingen voor beleid en praktijk. Dit actieplan dient als handvat voor de medewerkers van de gemeente Heemstede, en zal ook worden gepubliceerd op de website van PIANOo.

2. Leeswijzer

Als eerste wordt beschreven hoe maatschappelijk verantwoord inkopen bijdraagt aan de gestelde doelen te komen tot een circulaire economie, de CO2 doelen vanuit het Klimaatakkoord en doelen die door het college van Heemstede zijn gesteld.

Daarna volgen de ambities en een stappenplan hoe MVI uit te voeren binnen onze gemeente. Met welke inkopen maken we de meeste impact en hoe wordt dat inzichtelijk?

Als laatste beschrijven we per afdeling die te maken heeft met inkopen wat we al doen en wat we de komende twee jaar willen doen.

Dit zijn acties, concrete contracten die we maatschappelijk verantwoord inkopen en vragen die we willen onderzoeken. Dit doen we per inkooppakket en hierbij laten we de inkooppakketten waar we weinig MVI impact kunnen maken buiten beschouwing.

Tenslotte geven we aan wat we nodig hebben van de organisatie om die acties te realiseren en om maatschappelijk verantwoord inkopen te borgen in de organisatie.

¹ Maatschappelijk Verantwoord Inkopen houdt in dat bij de inkoop van Werken, Diensten en Leveringen in alle fasen van het inkoopproces rekening wordt gehouden met de sociale, ecologische en economische dimensies van duurzaamheid.

3. Maatschappelijk verantwoord inkopen als de standaard?

3.1. MVI draagt bij aan Sustainable Development Goals

Met de groeiende wereldbevolking en de groeiende welvaart is het huidige verbruik van grondstoffen onhoudbaar. De mens put de aarde uit is de strekking van het rapport van de Club van Rome "Grenzen aan de Groei" van 1972. Tot nu toe is de afgelopen 45 jaar weinig veranderd aan het grondstoffengebruik. Het systeem van de lineaire economie is op termijn onhoudbaar. De circulaire economie biedt een oplossing: door verantwoord om te gaan met grondstoffen is economische groei wel mogelijk zonder dat dit ten koste gaat van een leefbare wereld.

De industrie maakt dan nog steeds de producten die ze wil maken maar zorgt ervoor dat er zo min mogelijk virgin grondstoffen nodig zijn voor het produceren ervan. En in het productieproces zelf worden ook de circulaire principes gevolgd bijvoorbeeld door productieafval te verminderen en door gebruik te maken van hernieuwbare energiebronnen. De circulaire economie houdt rekening met de 17 Sustainable Development Goals. Al deze doelen zijn op systemisch niveau met elkaar verbonden, wat de circulaire economie een complex onderwerp maakt. Je moet altijd blijven nadenken en zaken blijven afwegen. Er is niet één waarheid.

Bij circulaire inkopen wordt primair de aandacht gericht op de grondstoffen. De circulaire economie is een economisch systeem dat verspilling van grondstoffen minimaliseert en waardebehoud van grondstoffen maximaliseert. Dit betekent dat herbruikbaarheid van producten en materialen ontstaat dat toekomstig hergebruik wordt geborgd en dat daarmee waardevernietiging wordt voorkomen.

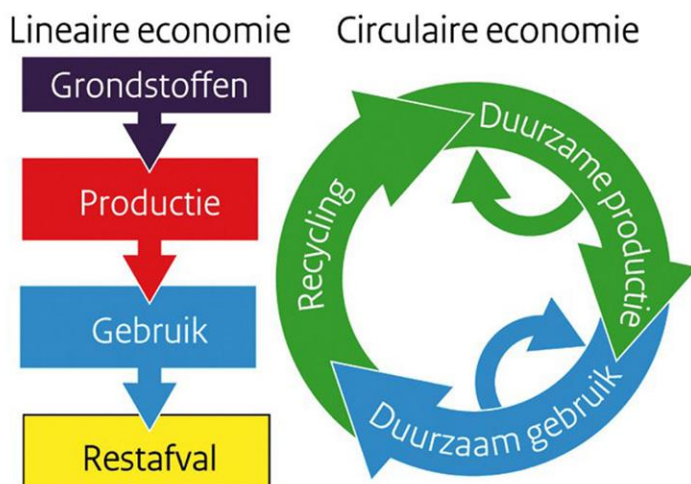

3.2. Inkoop als stimulans voor de circulaire economie

Een 100 procent circulaire economie in het jaar 2050.

Dat is wat de overheid zich ten doel heeft gesteld. Het vraagt om een radicale omslag in denken en doen. Met de juiste uitvraag naar leveranciers wordt innovatie bevorderd en krijgen klimaatvriendelijke, duurzame én sociale oplossingen de kansen. De overgang naar een circulaire economie is complex.

Inkoop kan door andere vraag invloed uitoefenen op prijzen, beschikbaarheid van grondstoffen en een kans bieden aan technische ontwikkelingen en duurzaamheid. In die zin is inkopen de manier om tot een betere wereld te komen. Inkopen begint bij de eerste omschrijving van de behoefte en eindigt op het moment dat we het uiteindelijke product na de levensduur hergebruikt of in een nieuw toepassing achterlaten.

Circulair inkopen is het proces waarbij een levering, een dienst of een werk wordt ingekocht waarbij is gestuurd op circulaire technisch-inhoudelijke aspecten, rekening wordt gehouden met onderhoud en retournamen aan einde van de levensduur en financiële prikkels zijn ingebouwd om circulair gebruik te borgen.

Inkoop is een belangrijk middel om tot een circulaire economie te komen. Door de juiste vraag te stellen kun je de markt in beweging zetten en kunnen meer circulaire producten ontstaan. Circulair inkopen is meer dan allen het inkopen van circulair ontworpen producten. Het is ook belangrijk om aandacht te besteden aan het circulair gebruik ervan.

3.3. Maatschappelijk verantwoord inkopen en energietransitie

Door MVI kan ook veel CO₂ bespaard worden en draagt daarmee bij aan het doel van 49% CO₂besparing in 2030. Onderstaand figuur laat diverse inkoopcategorieën zien die invloed hebben

op de CO₂uitstoot. Veel van deze productengroepen zijn in de afgelopen jaren ontwikkeld tot hele circulaire of klimaatbewuste productgroepen. En daarmee is deze markt een zeer volwassen markt.

In hoofdstuk 4 wordt inzichtelijk gemaakt met welke productgroepen in Heemstede welke MVI-speerpunten kunnen worden bereikt.

3.4. Samen op weg naar een mooier, duurzamer en socialer Heemstede

“Bestuurlijke vernieuwing, duurzaam en sociaal”

We willen Heemstede mooier, schoner en duurzaam doorgeven aan onze volgende generaties.

Dit zijn de titel en de drie pijlers van ons collegeakkoord 2018-2022 van de gemeente Heemstede. In dit college-akkoord zijn veel duurzaamheidsambities vastgelegd.

Onderstaande ambities uit dit akkoord geven richting aan onze MVI doelstellingen:

- *We verbinden ons aan een milieubewust en duurzaam Heemstede. Klimaatdoelen zijn niet iets van de overheid, maar van onszelf, voor onze kinderen, die net als wij moeten kunnen genieten van een schoon leefmilieu.*
- *We zetten ons in voor energiebesparende maatregelen, waarbij gemeentelijke gebouwen een voorbeeldfunctie dienen te hebben. De gemeentelijke organisatie, inclusief gemeentelijke gebouwen en scholen, zijn uiterlijk in 2030 energieneutraal.*
- *We maken ons sterk voor een circulaire economie.*
- *We werken samen om de lucht schoner te maken.*
- *We gaan ons inzetten voor meer aanplant van groen die de biodiversiteit ten goede komt.*

- *We zetten ons in voor een inclusieve samenleving, waarin iedereen -van jong tot oud, van arm tot rijk- mee kan doen.*
- *We zetten ons in om de kansen van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt op duurzaam werk te vergroten en (jeugd-)werkloosheid terug te dringen.*
- *Het College gaat Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen stimuleren.*

De gemeente Heemstede tekende op 20 juni 2018 ook de intentieverklaring Circulair Inkopen (CI) van de MRA (Metropoolregio Amsterdam).

Door ondertekening van die intentieverklaring CI, spreekt de gemeente uit de intenties te hebben:

- In 2022 minstens 10% van haar producten en diensten circulair in te kopen, in 2025: minstens 50%;
- Circulariteit in te bedden in de organisatie;
- Tussentijds te monitoren of ambitie en tempo realiseerbaar is in relatie tot marktontwikkelingen.

En daarnaast gelden ook voor de gemeente Heemstede de nationale uitgangspunten.

De opgave uit het klimaatakkoord (Parijs, 2015) ambieert de uitstoot van broeikasgassen met 49% te beperken in 2030 ten opzichte van 1990.

De energietransitie vraagt om de beweging van fossiele energiebronnen (gas en olie) naar duurzame energiebronnen (onder andere zonne- en windenergie, waterstof, biogas). De ambitie is 16% duurzame energie in 2023 te realiseren, op weg naar het uitfaseren van fossiele brandstoffen in 2050.

De inzet van het Grondstoffenakkoord is het realiseren van substantieel minder gebruik van 'virgin' materialen: 50% in 2030 en 100% in 2050. In het hieruit afgeleide actieplan Circulaire Bouw staat dat alle overheidsuitvragen in de bouw en GWW in 2023, circulair zijn.

Deze drie opgaven samen leiden tot ingrijpende en omvangrijke veranderingen in de economie.

Een gemeente koopt veel in. We kunnen ons inkoopbudget gericht inzetten om (markt)partijen uit te dagen ons slimme, eerlijke en vernieuwende oplossingen te bieden die bijdragen aan een mooi, duurzaam en sociaal Heemstede én de lokale en nationale ambities te realiseren.

3.5. Onze vier MVI speerpunten

Gezien de ambities en intenties van ons college en de geldende akkoorden, kiezen we voor de volgende vier verschillende MVI speerpunten:

- 1 **Klimaatneutraal inkopen** Inkopen met een neutraal of zelfs positief effect op het klimaat en de natuur. Denk aan CO₂ reductie, duurzame energie, schone lucht, biodiversiteit, waterbestendig maken.
- 2 **Circulair inkopen** Inkopen zonder afval te generen door hergebruikte producten te kopen of producten te vragen die herbruikbaar zijn. Rekening wordt gehouden met onderhoud, retourname aan

- het einde levensduur en inbouwen van financiële prikkels om te toezeggingen te borgen.
- 3 Biobased inkopen Stimuleren van de markt om producten aan te bieden die zijn gemaakt van hernieuwbare, organische grondstoffen in plaats van fossiele grondstoffen.
- 4 Social return Onze opdrachtnemers bewegen om kansen op werk te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

3.6. Stip op de horizon

We hebben de volgende ambities:

- We passen de ambitieuze MVI criteria toe in onze aanbestedingen
- Waar het kan, gaan we circulair inkopen, teneinde de doelstelling van 50% in 2025 te realiseren. Ook omdat circulair inkopen bij veel diensten (denk aan inhuur, advies) geen toepassing kent.
- We passen Social return toe in al onze aanbestedingen vanaf € 200.000 (excl. BTW) voor werken en diensten (en leveringen mits de arbeidscomponent 30% of meer bedraagt) en bedraagt 5% van de opdrachtwaarde.
- We realiseren ons dat de aanschafprijs van een duurzame oplossing hoger kan zijn, maar de kosten over de totale levensduur en de waarde die het oplevert, wegen zwaarder. We durven lange termijn te denken, met reductie van CO₂ uitstoot als leidend principe.

4. Wat doen we al en wat gaan we doen aan MVI

In dit hoofdstuk volgt wat de gemeente Heemstede al maatschappelijk verantwoord inkoop. Vervolgens wat er in 2019 en 2020 kansrijk is om maatschappelijk verantwoord wordt ingekocht. En welke ambities er zijn per inkoopgroep.

4.1. Openbare Ruimte

Dit omvat het beheer, onderhoud en ontwikkeling openbare ruimte (grond-, weg- en waterbouw) onderhoud en nieuwbouw van wegen- en waterbouw, inclusief civiele kunstwerken (bruggen, sluisen, gemalen), rioleringen en grondwerk (baggeren, bodemsanering en dergelijke).

Wat doen we al?

We koppelen standaard bij herinrichtingen van kleinere wegen, afval- en hemelwatersystemen af door aanleg van hemelwaterriool. Zo beperken we het aantal overstorten van de riolering op open water en zorgen we voor zo min mogelijk onnodig transport en zuivering van schoon water. We hebben 8 bergbezinkbassins in Heemstede die meer afvalwater bergen in ons rioolstelsel en minder vuil water lozen op oppervlaktewater.

We verlengen de levensduur van onze rioleringen met 70 jaar door ze te relinen: het riool wordt voorzien van een kunststof 'kous', een soort kunststof binnenvoering, waardoor de riolering weer helemaal goed is, zonder dat de weg helemaal open hoeft.

We vervangen onze pompen niet op basis van de leeftijd, maar op basis van hun toestand.

Pompen die meer energie gebruiken of niet meer voldoen aan de eisen, vervangen we. We gebruiken 'slimme' pompen, pompen die zelf harder draaien, wanneer ze dat moeten.

Bij onderhoudsprojecten van wegen hergebruiken we zoveel mogelijk het grond lokaal om vervoerstromen te voorkomen. We werken hierbij met een gesloten grondbalans. We hebben een eigen gronddepot en daarmee beperken we vervoersbewegingen omdat we zo lokaal mogelijk kunnen werken.

Concrete voorbeelden

Bij nieuwe bruggen wordt het brugdek uitgevoerd in composiet. Dit is al toegepast in de uitbreiding van de Geniebrug en op de nieuwe Kwakelbrug. De brug is van staal, maar heeft een composieten laag, waardoor het op hout lijkt. Dit materiaal gaat langer mee en het maakt de brug lichter, waardoor ook de fundering lichter kan. Hierdoor is minder beton nodig.

De steigers die voorzien zijn bij de ontwikkeling van de Haven zijn gemaakt van een composiet met 70% rijstkaf. Dit trekt geen water aan, waardoor het vorm- en kleurvast is en weinig onderhoud vergt.

Kansrijke MVI inkoopprojecten 2018-2020

	Kansen voor MVI thema
Bij de herinrichting van de haven (Havenlab) gaan we de mogelijkheden om producten zo veel mogelijk her te gebruiken, de toepassing van milieuvriendelijke en bioplastic materialen onderzoeken.	Klimaatneutraal, circulair en biobased
Vervanging en relining van riolen (o.a. Heemstedse Dreef) - Gunnen op basis van Levens Cyclus Analyse	Circulair, klimaatneutraal
Brug bij IJsbaanpad	Circulair
Bij de Aanleg fietspad Leidsevaart gaan we afwegen of we Glow in the Dark, LTA, Solar Road kunnen toepassen.	Klimaatneutraal
Bij de aanbesteding van het onderhoud en herstel van wegen 2020 (asfalt, bestrating markering), gaan we onderzoeken of we Laag Temperatuur Asfalt (LTA) en/of meer gerecycled beton en/of biobased markering kunnen toepassen.	Circulair, Klimaatneutraal

Wat willen we nog meer doen?

We willen bij onze materiaalkeuzes duurzaamheid een prominente rol laten spelen. Bij de keuze voor materialen van bijvoorbeeld onze rioolbuizen onderzoeken we welke het duurzaamst zijn.

We willen onderzoeken hoe we elementenverhardingen, randen en banden en rioolpijpen zo duurzaam mogelijk kunnen inkopen.

We volgen de ontwikkelingen in de Zaanstreek om uit betonpuin, het zand, grind, maar ook het cement terug te winnen. ("Slim Breken"), waardoor beton gemaakt kan worden zonder nieuw cement toe te voegen!

Ook onderzoeken we het gebruik van warmte uit ons rioolwater (riothermie) in het kader van de energietransitie. Mogelijk is deze vorm van restwarmte geschikt als warmtebron voor de gebouwde omgeving.

4.2. Onderhoud Openbare Ruimte

Dit omvat het ophalen van afval, het onderhoud van groen en het strooien van de wegen.

Wat doen we al?

Meerlanden verzorgt voor de gemeente Heemstede het ophalen van het afval en het strooien van de wegen. Meerlanden registreert veel data op het gebied van ingezamelde hoeveelheden, aantal ledigingen en meldingen van bewoners. Die data wordt door de afdeling Planning gebruikt om te sturen op inzamelroutes en ledigingsfrequentie, maar ook ten behoeve van adviezen richting de gemeente om bijvoorbeeld de inzamelcapaciteit te vergroten. Boven- en ondergrondse containers voor kunststof verpakkingsafval worden al een tijd gelegegd met een wegend voertuig. Meerlanden zal dat voor alle stromen gaan doen.

Heemstede gebruikt geen ecologische bestrijdingsmiddelen. De straten worden geborsteld; en onkruid wordt eventueel weggebrand. Bij het staatvegen wordt gebruik gemaakt van condenswater dat vrijkomt uit de composteer installatie van Meerlanden.

Ons maaibeleid is verduurzaamd door meer elektrisch materieel en ecologisch maaien waarbij rekening wordt gehouden met insecten, vogels en andere kleine dieren.

Biobased materiaal dat vrijkomt bij onderhoud in de Openbare Ruimte wordt verwerkt in de groenfabriek (vergister/composteer installatie) van Meerlanden. Daarnaast onderzoekt Meerlanden nuttige toepassingen voor onder andere bermmaaisel.

Meerlanden zet zelf en bij haar toeleveranciers van diensten mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in. Met name bij het onderhoud van groenvoorziening en het bestrijden van zwerfvuil (Paswerk). Ook in de personele bezetting van de milieustraat, de tweedehands winkel en fietsenwerkplaats van de Meerlanden wordt bemand door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De gemeente maakt gebruik van M.E.E.R.groen en tuingroep de Hartekamp als het gaat om groen onderhoud van Heemstede. Daarnaast werken bij de kinderboerderij mensen gebruik maken van het persoonsgebonden budget. En bij de begraafplaats werken mensen vanuit de reclassering en Paswerk.

Concrete voorbeelden

Bij de beheersing van onkruid op verharding in de openbare ruimte wordt gebruikt gemaakt van machines die draaien op Citrusbrandstof, ook dit is een product dat in hun vergister wordt geproduceerd.

Voor het strooien van wegen in de winter, maakt Meerlanden gebruik van Biozout. Waar steenzout uit zoutmijnen wordt gewonnen, is biozout een restproduct bij de productie van slaolie en biodiesel. Het is net zo effectief als steenzout.

Daarnaast maakt Meerlanden gebruik van 'nat strooien'. Het biozout wordt gemengd met water (condenswater dat vrijkomt uit hun composteer installatie), waardoor minder zout nodig is.

In het opknappen van de milieustraat Heemstede is hergebruik gecombineerd met samenwerking met lokale partijen én inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Vrijgekomen materiaal is waar mogelijk weer ingezet op locaties van Meerlanden.

Kansrijke MVI inkoopprojecten 2018-2020

	Kansen voor MVI thema
Meerlanden gaat in de komende aanbesteding minicontainers uitvragen die voor 85% bestaan uit recycleaat (zowel van oude minicontainers als post-consumer plastics).	Circulair

Wat willen we nog meer doen?

We willen nog meer effectief gebruik maken van het maaisel uit de gemeente en hier lokale of regionale producten van (laten) maken.

Er wordt een ecologisch groen beleidsplan opgesteld voor Heemstede. Dit heeft direct invloed op hoe we bepaalde diensten en producten kunnen inkopen. Deze moeten een positief effect hebben op de ecologie van Heemstede.

4.3. Groen, oevers en beschoeiingen

Dit omvat het aanleggen van groenvoorzieningen, oevers en het plaatsen van beschoeiingen.

Wat doen we al?

Daar waar het kan, past Heemstede natuurvriendelijke oevers toe. Er moet echter wel ruimte voor zijn en het vergt meer onderhoud. Een natuurvriendelijke oever betekent dat er geen beschoeiing komt, maar een talud met een flauwe helling, opdat amfibieën het water uit kunnen komen, oever vegetatie kan ontwikkelen wat positief is voor insecten en vogels. Deze oevers hebben kraamkamers en rustkamers voorvissen en amfibieën. Bij grote wateren passen we vooroeverbeschoeiing toe.

De nieuwe beschoeiingen in Heemstede zijn van staal (oneindig her te gebruiken); van gerecycled kunststof of van beton, dat weer hergebruikt kan worden door de beschoeiing opnieuw te stellen.

Concrete voorbeelden

Langs vele oevers hebben we beschoeiing die natuurvriendelijk is ingekocht. Hiermee ondersteunen we het ecologisch systeem van Heemstede.

De haag langs de Cruquiusweg is beplant met bomen die fijnstof absorberen om zo bij te dragen aan een hogere luchtkwaliteit.

Kansrijke MVI inkoopprojecten 2018-2020

	Kansen voor MVI thema
Bij de aanbesteding van groenvoorzieningen, vragen we om ecologisch groen.	Klimaatneutraal
Bij de aanleg van de hockey(zand-)kunstgrasvelden, vragen we de markt om de meest milieuvriendelijke materialen.	Klimaatneutraal

Wat willen we nog meer doen?

We willen kijken of we meer niet functionele verharding kunnen vervangen door groen.

4.4. Straatmeubilair

Dit omvat al het meubilair in de openbare ruimte, zoals de verkeerregelinstanties, de openbare verlichting, bankjes, speelplaatsen, paaltjes, bewegwijzerings- en verkeersborden.

Wat doen we al?

We vervangen onze Openbare Verlichting door dimbare LED armaturen.

We verplaatsen en hergebruiken onze speeltoestellen. We kiezen bewust voor kunstgras bij onze speelplaatsen in plaats van rubber tegels.

We stimuleren het elektrisch rijden en het plaatsen van laadpalen (op groene stroom) bij onze burgers. Van gerooide en gesnoeide bomen, maakt onze eigen meubelmaker tafels, afzetpalen en diamantkoppen voor in onze straten.

Concrete voorbeelden

- In Natuurspeelpark Meermond zijn speelhutjes met leemdek geplaatst die handmatig zijn gemaakt.
- Op diverse plekken hebben we zgn. 'grasbankjes' staan. De producten bestaan voor 50 % uit Miscanthus (olifantsgras). Het in de polder gekweekte olifantsgras is geluiddempend, weert ganzen uit de buurt van Schiphol, vangt fijnstof af en haalt veel CO₂ uit de lucht. Het gras is net zo stevig, maar wel lichter (minder transportkosten). Daarnaast is door het gebruik van andere grondstoffen een cementreductie van maar liefst 30% gerealiseerd. De producten worden gemaakt door een bedrijf in Cruquius.
- Op de Raadhuisstraat staat een bankje vervaardigd van een composiet, waarin bamboe is verwerkt.

Kansrijke MVI inkoopprojecten 2019-2020

	Kansen voor MVI thema
Bij de vervanging van alle route- en bewegwijzeringsborden in Zuid Kennemerland, gaan we vragen om biobased materiaal, in afstemming met de MRA gemeenten.	Biobased
Bij de vervanging van de Verkeerregelininstallaties (VRI's) gaan we onderzoeken of er klimaatvriendelijke alternatieven zijn.	Klimaatneutraal

Wat willen we nog meer doen?

We willen onderzoeken wat de meest klimaatbewuste materiaalkeuze is bij lantaarnpalen en hierin goed de relatie leggen tussen circulair en klimaatneutraal. Kiezen we dan voor een staal met poeder coating of aluminium. Hierbij houden worden richtlijnen gebruikt uit het Nationaal Grondstoffenakkoord.

We gaan voor de verkeersborden ons inzetten om over te gaan op bio-composiet in plaats van kunstvezels als grondstof. Dit doen we in MRA verband om zo schaalvergroting te realiseren.

4.5. Vastgoed

Dit omvat het beheer, onderhoud en ontwikkeling van gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed, zoals de gemeentewerf, brandweerkazerne, scholen, sportfaciliteiten en culturele instellingen. Soms is de gemeente de eigenaar en soms is een maatschappelijk organisatie de eigenaar en is de gemeente verantwoordelijk voor (gedeeltelijke) financiering.

Wat doen we al?

Nagenoeg alle gemeentelijke gebouwen zijn voorzien van een energielabel. Hiermee hebben we inzicht in de energieprestatie van ons vastgoed.

We zijn bezig met het vervangen van de armaturen door LED armaturen in onze gemeentelijke gebouwen. De daken van een groot deel van de gemeentelijke gebouwen zijn bedekt met zonnepanelen.

Het is onze standaard werkwijze dat waar we onderhoudswerkzaamheden doen, we meteen het gebouw isoleren, ook monumenten.

Onze raad heeft de wens uitgesproken om het raadhuis, de gemeentewerf en Plein 1 energieneutraal te maken. De verwachting is dat we de ambitie van energieneutraal in 2030 kunnen waarmaken.

We kopen al jaren 100% Hollandse wind als groene stroom in.

Concrete voorbeelden

- De vloerbedekking in onze scholen is van gerecycled materiaal
- Enkele sporthallen hebben een speciale gerecyclede sportvloer

Kansrijke MVI inkoopprojecten 2018-2020

	Kansen voor MVI thema
Tien Heemstedse basisscholen energieneutraal te maken in 15 tot 20 jaar, liefst sneller.	Klimaatneutraal
Bij de ombouw van het voormalig politiebureau Heemstede tot school, gaan we de mogelijkheden van energieneutraal en circulair bouwen onderzoeken. Hierbij kijken we met name naar het hergebruik van bestaande producten of het herbruikbaar maken na gebruik. We overwegen of we hiervoor een materialenpaspoort gaan aanmaken.	Circulair en klimaatneutraal

Wat willen we nog meer doen?

Er is onderzocht dat door het aftoppen van de pieken van het energieverbruik van het zwembad het zwembad, fors minder energie kan verbruiken. Het gaat om een besparing van € 350.000,- per jaar aan energiekosten. Het college gaat met de exploitant van het zwembad hierover afspraken maken hoe deze besparing te realiseren. Deze besparing kan worden ingezet voor een investering in de meest duurzame verwarmingstechniek voor het zwembad.

We gaan zonnepanelen inkopen in 2019 en 2020 voor gemeentelijk vastgoed en starten met de naschoolse opvang in gebouwen van De Ark en De Evenaar aan de van der Waalslaan.

De gemeente stelt voor om een duurzaam meerjarig-onderhoudsplanning op te stellen voor het gemeentelijke vastgoed. Met als doel te komen tot een plan om de gebouwen energieneutraal te maken. Hierin wordt ook het circulair aanbesteden opgenomen.

4.6 Facilitaire producten en diensten

Dit omvat alle producten en diensten die te maken hebben met de huisvesting van de medewerkers. Omdat we het goede voorbeeld willen geven aan onze inwoners, ondernemers en medewerkers willen we koploper zijn in de regio op dit pakket.

Wat doen we al?

De drankenautomaten zijn voorzien van UTZ koffie en thee.

Alle uitgaande post naar bestemmingen binnen Heemstede wordt bezorgd door kinderen van onze medewerkers.

Mensen van Paswerk maken tot grote tevredenheid ons pand dagelijks schoon.

Concrete voorbeelden

Onze sanitaire voorzieningen zijn van Satino Black. Satino Black toiletpapier, handdoekpapier, alcoholgel, zeep en dispensers zijn Cradle to Cradle gecertificeerd.

Satino Black dispensers worden gemaakt van gerecycled kunststof, en gemaakt met gebruik van groene energie waardoor ze volkomen CO₂-neutraal worden geproduceerd.

Kansrijke MVI inkoopprojecten 2019-2020

	Kansen voor MVI thema
Bij de aanbesteding van ons bedrijfsrestaurant, willen we focussen op lokale economie, gezonde voeding en social return	Klimaatneutraal, Social Return
Verbouwing ontvangsthuis Raadhuis	Circulair, klimaatneutraal
Bij de vervanging kantoormeubilair nemen we de mogelijkheid mee dat meubilair (bij voorkeur regionaal) gerepareerd, ge-refurbished of hergebruikt wordt.	Circulair, social return
Bij de RIJK-brede aanbesteding van kantoorartikelen gaan we vragen om een standaardassortiment met klimaatvriendelijke materialen.	Klimaatneutraal

Wat willen we onderzoeken?

We willen onderzoeken of we onze bestaande contracten bedrijfskleding toch onderdeel kunnen maken van circulaire textielstroom en daarbij een regionale retourstroom. We maken een plan om onze relatiegeschenken te laten maken door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

4.7. Transport

Dit omvat alle voertuigen die de gemeente Heemstede inzet, zelf of indirect door haar toeleveranciers.

Wat doen we al?

De afvalinzamelingsvoertuigen van Meerlanden rijden op CNG (Certified Natural Gas). Dit CNG komt uit hun eigen “groen-gas-fabriek”. In deze vergister wordt dit biogas geproduceerd van ingezameld Groente,- Fruit,- en Tuinafval, aangelengd met onder andere keukenafval (swill) en oud brood.

Enkele van onze auto's rijden op groen gas.

De dienstauto ten behoeve van de serviceteams rijdt elektrisch.

Concrete voorbeelden

- Bode auto op groen gas.
- Electriscie kiepwagen; hiermee zijn we de 1^e van Nederland.

Wat willen we onderzoeken?

We onderzoeken hoe we komen tot een duurzaam mobiliteitsbeleid ten aanzien van onze medewerkers; hoe we ze via financiële prikkels stimuleren om de auto te laten staan.

4.8. ICT

Dit omvat alle producten en diensten op het vlak van ICT, zoals hardware, software, mobiele telefonie en netwerken.

Wat doen we al?

We nemen standaard de minimumeisen uit de duurzaamheidscriteria op. Dit betreft veelal eisen ten aanzien van energieverbruik. Computers die we niet meer gebruiken, worden geschonken aan lokale organisaties of beschikbaar gesteld aan personeel.

Concrete voorbeelden

In de aanbesteding van het beheer van onze mobiele werkplekken zijn de minimumeisen opgenomen over Energy Star energieverbruik, het makkelijk vervangen van onderdelen, geen kwik in schermen, een maximum geluidsniveau, instructies voor milieuvriendelijk beheer, functies voor energiebeheer, verpakkingen van gerecycled materiaal en geen gevaarlijke stoffen in kunststofonderdelen.

4.9. Financiële dienstverlening

Dit omvat alle producten en diensten op het vlak van financiën, zoals financieel advies, bancaire dienstverlening, accountancy.

Wat willen we onderzoeken?

Een burger heeft het college van de gemeente Heemstede verzocht haar bankier te verzoeken te stoppen met het financieren van bedrijven die palmolie industrieel produceren, in verband met het uitsterven van flora- en faunasoorten als gevolg van die palmolie-industrie.

We onderzoeken de mogelijkheden om 'duurzaam te bankieren' m.b.v. de 'Eerlijke Geldwijzer'. Duurzaam bankieren houdt een vorm van bankieren in waarbij expliciet aandacht wordt gegeven aan milieu en sociale gevolgen van investeringen en leningen. Winstmogelijkheid is bij duurzame banken niet het enige criterium om financiële overeenkomsten aan te gaan en bepaalde investeringen worden benadrukt (bijvoorbeeld culturele instellingen) dan wel uitgesloten (bijvoorbeeld wapenhandel, gentechnologie). Vaak worden leningen aangeboden aan marktpartijen die bij "gewone" banken niet gefinancierd zouden worden. Een voorbeeld hiervan zijn de zogenaamde microkredieten, die als opstartkapitaal worden verleend aan kleine zelfstandigen.

De Nederlandse 'Eerlijke Geldwijzer' meet de duurzaamheid van banken volgens vooraf bepaalde criteria, waaronder: transparantie, klimaatverandering, wapenhandel, dierenwelzijn, mensenrechten, corruptie, belasting- en bonusbeleid, arbeidsrechten en natuurbeleid.

4.10. Social Return

Wat doen we al?

De schoonmaak van ons gemeentehuis gebeurt tot grote tevredenheid door mensen van Paswerk. Ook één van de bodes is van Paswerk. In de aanbesteding WMO – en Jeugdwet 2018 is social return opgenomen.

Wat willen we onderzoeken?

De gemeente wil het regionale SROI beleid implementeren en borgen, opdat het écht leidt tot meer werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Het regionale SROI beleid wordt afzonderlijk voorgelegd aan college en de gemeenteraad. Bij vaststelling van dit beleid, nemen we SROI op in onze aanbestedingen van werken en diensten (en leveringen mits de arbeidscomponent 30% of meer bedraagt), boven een waarde van €200.000. Voor een goede invulling van de SROI verplichting, is coördinatie, uitvoering en monitoring door een SROI coördinator noodzakelijk. Daarnaast zullen intern en extern gecommuniceerd gaan worden over dit SROI beleid en hoe Heemstede dit toepast.

Kansrijke MVI inkoopprojecten 2019-2020

Naast de aanbestedingen in dit hoofdstuk waarin social return al expliciet als kansrijk wordt genoemd, zal social return in ALLE aanbestedingen van werken en diensten vanaf een opdrachtwaarde van €200.000 worden opgenomen. Met de aanvragers van subsidies vanaf € 500.000 bespreken we de mogelijkheden voor social return.

5. Benodigheden, rollen en borging

Om zoveel mogelijk impact te maken is het belangrijk dat MVI goed ingebed is in de organisatie, de doelstellingen en rollen van de organisatie helder zijn en alle interne en externe stakeholders goed betrokken zijn.

5.1. Wie doet wat?

Rol gemeentelijke projectleiders

De interne projectleiders zijn de materiedeskundigen. Zij bepalen wat nodig is, hoe het technisch moet worden omschreven (in een plan van eisen bijvoorbeeld) en hoe aanbiedingen daarop het best kunnen worden beoordeeld. Zij hebben daarmee een dominante rol voor wat betreft de inhoud van de opdracht.

Stichting RIJK

De inkopers van Stichting RIJK verzorgen de procesbegeleiding van aanbestedingstrajecten (die bij RIJK zijn aangemeld) en helpen interne projectleiders bij het vertalen hun MVI-wensen naar inkoopcriteria. In de inkoopstrategie per aanbesteding staan onder andere de inkoopbehoefte, de marktanalyse, de interne analyse, de te volgen procedure en de MVI invulling.

Voor 2019 is binnen Stichting RIJK een programma MVI opgestart, om MVI een impuls te geven in de deelnemende gemeenten. Alle gemeenten hebben hiervoor eenmalig een bedrag van €19.000 geïnvesteerd. Binnen dit programma worden gemeenten geïnformeerd en geïnspireerd, maar ook stelt de MVI coördinator van Stichting RIJK bij kansrijke aanbestedingen een MVI advies op ten behoeve van de inkoopstrategie. Samen met de materiedeskundige wordt gezocht naar kansen voor een CO₂-neutrale, circulaire, klimaatbestendige en natuur-inclusieve inkoop.

5.2. Pas toe of leg uit.

Uitgangspunt is dat het MVI advies in de inkoopstrategie haalbaar maar wel ambitieus is. Deze is opgesteld door de MVI coördinator of is afgeleid uit de MVI-criteria webtool.

De aanbestedingsprocedure is een weerspiegeling van wat je wilt bereiken. Wil je samenwerken straal dit uit door de gekozen procedure. De aanbestedingsbeginselen volgens de Europese Commissie bieden een helder kader voor zowel de aanbestedingsplichtige als private partijen. Voor circulair inkopen worden daar de principes 'samenwerking' en innovatie aan toegevoegd. Ruimte geven aan de partijen om in dialoog te gaan met elkaar en met de aanbestedingsplichtige.

De projectleider past in de inkoopstrategie de MVI invulling toe, of motiveert waarom hij het voor het betreffende project niet kan overnemen in de aanbesteding.

5.3. Benodigheden om MVI te borgen

“Als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg”. Doen zoals we altijd al deden, is goed, maar MVI vergt extra effort in bepaalde processtappen. In onderstaande afbeelding zijn de stappen schematisch in beeld gebracht. Het weergegeven inkoopproces bouwt voort op het bestaande inkoopproces van Stichting Rijk, waarbij met name in het voortraject en contractmanagement extra aandacht wordt besteed om invulling te geven aan MVI. Vooral het voortraject om te komen tot de daadwerkelijk inkoop kan langer duren, maar is wel essentieel. Daar moet rekening worden gehouden bij het opstellen van het tijdsplan.

Voortraject

Het is belangrijk dat de inkoper in een vroegtijdig stadium van een inkooptraject betrokken wordt. Alleen dan kan goed afgewogen en onderzocht worden hoe de opdracht zo klimaatneutraal of circulair ingekocht kan worden. Alternatieven kunnen onderzocht worden, de markt kan bevroegd worden en er kan dan goed nagedacht worden over hoe het zo goed mogelijk aanbesteed kan worden. De MVI coördinator van Stichting RIJK helpt (in 2019) mee bij het formuleren van de inkoopstrategie, eisen en wensen in de aanbesteding.

Kennis

Kennis is key.

MVI is nieuw, maar er is ook al veel informatie voorhanden. Intern is het van groot belang om dat collega's deelnemen aan lerende netwerken van PIANOo en gebruik maken van het MVI team van Stichting Rijk en de door hen georganiseerde bijeenkomsten om kennis te vergroten.

Daarnaast organiseert de beleidsmedewerker duurzaamheid samen met de MVI coördinator van Stichting RIJK, in 2019 kennissessies in huis.

Aanbesteding

De kosten gaan voor de baten uit

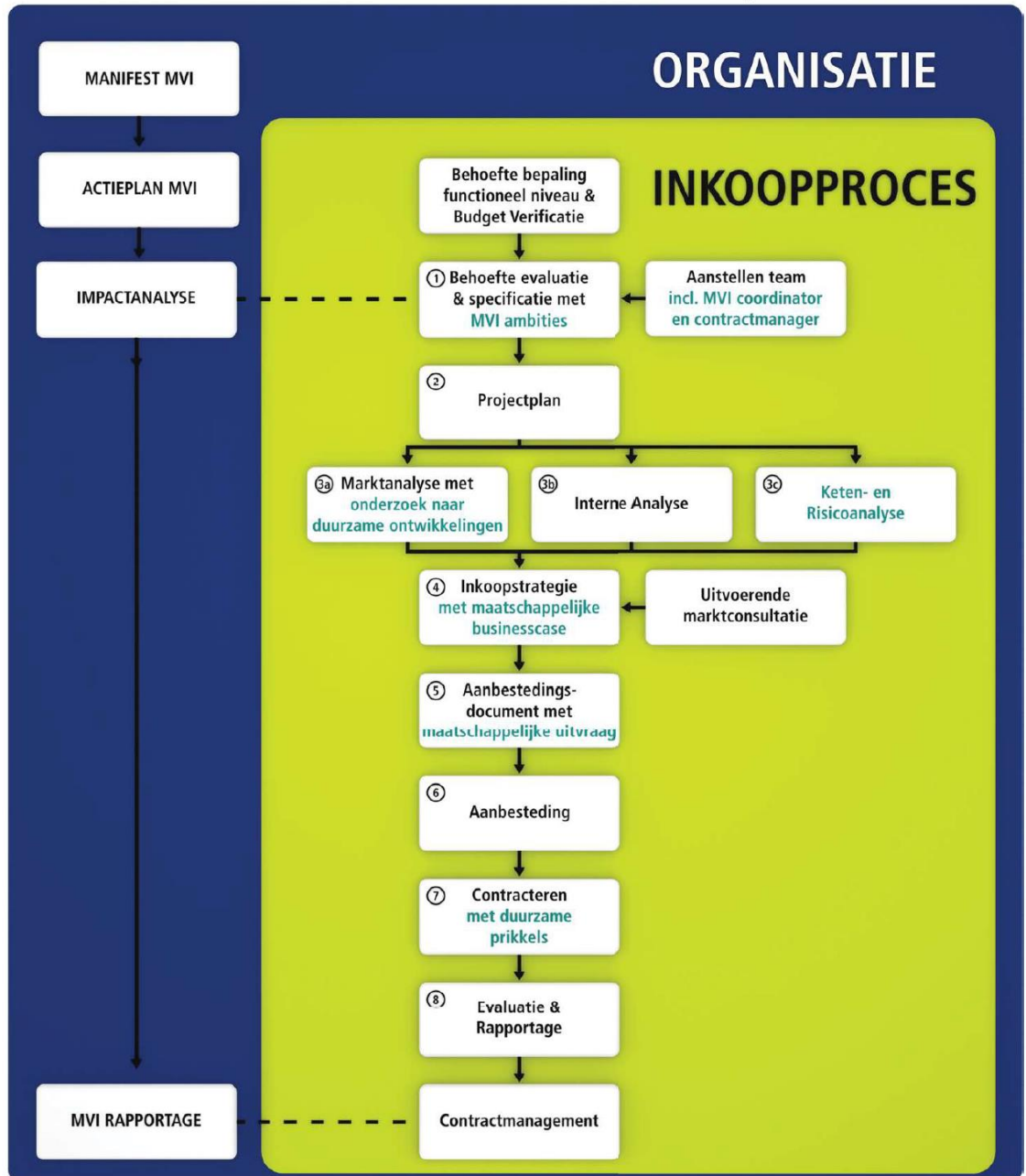
Om duurzame alternatieven kans te geven, gaan we de kosten bekijken over de levensduur. Eventuele adviezen, onderzoeken dienen betaald te worden uit het inkoopbudget. Daar waar de verwachting is dat de duurzame alternatieven leiden tot meerkosten, overwegen we om te werken met een plafondbudget.

Contractmanagement

Contractmanagement van inkoopcontracten is een absolute must. Duurzaamheid gaat over de levensduur. In aanbestedingen worden toezeggen gedaan of eisen gesteld over de vervanging naar duurzame alternatieven of de mate van hergebruik na gebruik.

Bij de behandeling van de kadernota 2020 zal de behoefte aan MVI contractmanagement, evenals de behoefte aan andere MVI ondersteuning na 2019 geëvalueerd worden.

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

5.4. Het monitoren van MVI

De MVI zelfevaluatie tool van PIANOo geeft inzicht in prestaties en vorderingen die we maken in MVI. Daarnaast geeft het inspiratie om te gebruiken om zo duurzaam mogelijk in te kopen. En de tool geeft mogelijkheden om te leren van anderen. Aan de basis van de tool ligt de aanbestedingsdata van openbare en onderhandse aanbestedingen uit TenderNed. Die wordt automatisch ingelezen, wat veel tijd bespaart bij het invullen van de tool. Het verrijken van deze klaargezette aanbestedingsdata met MVI-informatie kost enkele minuten per aanbesteding.

Daarnaast heeft de MRA een meetmethode ontwikkeld om de mate van circulair inkopen jaarlijks te monitoren vanaf 2019. Dit vergt dat we bijhouden, of er een marktconsultatie is verricht, of we eisen of wensen ten aanzien van circulariteit hebben opgenomen in de aanbesteding, of circulariteit is opgenomen in het contract en dat we de naleving controleren. In 2019 zullen we het gemeentelijk ambitieniveau vaststellen en een nulmeting uitvoeren.